

Előfizetési feltételek
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyílított sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

Kiadóhivatal:
Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papíraru-
gyár Részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,
hova úgy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

A sajtó-szabadság.

Hosszas előkészítés után egy, állítólag a sajtó-szabadság érdekében rendezett, de minden ellenkező biztosítás dacára pártpolitikai érdekekben realizált tüntetés volt vasárnap Budapesten. A sajtó-szabadság érdekében, mely a legelőkelőbb negyvennyolczas vívmányok közé tartozik s melyet megsérteni megszorítani, veszélyeztetni senkinek sem jutott eszébe.

A sajtó-szabadság a magyar alkotmány legnagyobb támasza és állampolgáraink szabadságának és egyenlőségének egyik biztosítója. Senkinek sem jutott az eszébe, a dicső negyvennyolczas vívmányokat megintatni s legkevésbé a sajtó-szabadságot merné bárki is érinteni. A Bánffy-kabinet és igazságügyi minisztere is nagyon tavol van attól, hogy ama dicső kor hagyatékának szentségére tegye kezét, és mégis akadt egy sereg tüntető, akik kényszerítve érezték magukat, nyitott ajtóknak rontani.

A tüntetők csupa fiatal szociálista munkások voltak, akiket néhány ellenzéki rendező vezetett és kommandiro-

zott. Majdnem sajnáljuk a sajtó-szabadságot, hogy nem akadtak védelmére jobb elemek, mint a politikai és társadalmi rend leghatározottabb ellenségei. A politikai és társadalmi felforgatás pártjai kezet nyújtottak egymásnak, hogy a világnak bebizonyítsák, hogy veszedelem fenyegeti a sajtó-szabadságot. De senki sem hitte el ezeknek az elemeknek, amit elhitetni akartak, és ezért az értelmes polgári elem távol maradt s tudomást sem vett a dologról.

A függetlenségi párt, a sajtó-szabadság lovasias védelmezőjének köpenyegé alatt, mozgósította az utcát, hogy alkalmilag, ha majd politikai céljaihoz szükség lesz rá, megint a keze ügyében legyen; a szociál-demokrata munkáspárt pedig feltűnő módon részt akart egyszer egy hatóságilag engedélyezett tüntetésben venni. Meg akarták mutatni erejüket, hatalmukat, hogy egyszer ismét használhassák az alkalmat, botrányt csinálni s magukat áldozatként szerepeltetni.

És mindez miért?

Az egész világnak beszéli a sajtó s minden művelt ember, hogy az elhara-

pódzó párbaj-dühnek valahogy elejét kell venni. Módot kell nyújtani arra, hogy a sértett becsületet, jogállamban, fegyver nélkül is meg lehessen védeni. Visszaélésnek hirdetik, ha a megtámadott becsületet pisztolylyal kell védeni és ha a becsületében megsértett kénytelen ellenfelének a fegyverforgatásban való nagyobb jartasságát elszenvedni. Örökös a panasz, hogy a sértett az esküdtektől csak nagyritkán kapja meg a kívánt elégtételt és hogy a legtöbb esetben a sértettet az esküdtek felmentő ítélete még mélyebbre lealacsonyítja és megsemmisíti.

És miután Erdély Sándor igazságügyi miniszter a tényállás felismerésében a megsértett magán-egyének alkalmat akar nyújtani, hogy becsületét a törvény ítélőszéke előtt védhesse, ezt a jótékony reformot ürügynek használják egy indokolatlan veszjelhez, amelytől senki sem ijed meg s amely senkinek sem imponál.

A közép-kor és az ököl-harcz sötét idejéből a modern joghoz és a modern igazsághoz nyújt ez a törvény egy világos ösvényt. Akik nem akarnak erre

TÁRCSA.

Patak partján.

Patak partján ülök, koszorút kötözök,
Ölemben a sok szép virág, válogatok köztök.
Lenn ezevegő habok susognak egymásnak,
Fenn a léghen vígan hangzik dala pacsi-
[táknak.

Itt a zöld pázsiton bárány-csorda béget
S pásztorfiu furulyája tölti be a léget . . .
Abrándos nótája szívem altaljárja . . .
Nem lehet az boldogtalan, kinek van babája.

Amott az irtáson fehér marhák járnak,
Egy részök már jól ismeri, úgy látszik, a
[jármat.

Elöl a kolompós kolompját megrazza,
Mintha tudná, hogy ebben áll összes hiva-
[tása.

Távolabb óriás hegyek emelkednek,
Egyik részök elhúzódik nyugatról keletnek.
Arzuk fel van szántva a vén idő által,
De balzsamul helyen-helyen beültetve fákkal.

Néha pillanatra siró hangot hallok . . .
Talan távol falu tornyán huzzák a haran-
[got . . . ?

Talan bugó gerle kesergő hű párját . . . ?
Vagy tán éhes madárfiak jó anyjokat vár-
[ják . . . ?

Nem tudom. De egyet tudok bizonyosan,
Hogy koszorúm kötésében nagyot hanya-
[goltam,
Pedig az a kis lány, kinek én azt szántam,
Oly szép, hogy a koszoruba beillenek bátran!
— s — r.

Mámor.

— Irtá: Báltaszék Lajos. —

Nem tudom, van-e úgy azzal más is, de nekem neha olyan nehéz a fejem. Nem iszom semmit és mégis mintha a mámor színes koboldjai járnának vidám táncot a szemem előtt: réam borul egy rózsaszínű, ujjongó, elbizott hangulat, amelytől megtelik a szívem és amely nyugtalan, izzó pezsgéssel keveri fel a veremet. Ilyenkor elvész előttem a külső dolgoknak a zavaró hatása; lelkem, mint a prizma a napsugarat, bontja alkotó elemeire a benyomásokat, és ami belőlük bántó, izetlen és szürke, azt visszatünetesíti, nem fogadva magába mást, mint a derűst, színes, világosat. Olyan ez éppen, mint egy mámor.

Mert úgy kell annak lenni: mámor kell ahhoz, hogy valaki szépen lássa a világot. Pessimista bölcselő, az élet nyomorúságairól szomorú dalt mondó poeták és maga az a kellemetlen valóság, a konkrét, brutális mindennapi élet, mind azt a tudatot gyökerezették meg bennem is, hogy nem kívánatos dolog létezni ezen az unalmas

világon, amely tele van robottal, kötelességekkel, fájdalommal, és amelynek az öröm olyan ritka — oh, de drága, de illatos, de kevesek által elérhető virága. És vannak komor, józan, hideg napjaim, amelyeken meghiggadt vérrel, eltompulva, egykedvűen húzom a magam igáját, súlyosan érezve azt, hogy szomorú dolog üres zsebbel, tele óhajtasokkal, de reménysegek nélkül be-dobva lenni a létezésnek ebbe a szomorú, változhatatlan véletlenebe. De aztán neha, hirtelenül, minden logika és külső ok nélkül, mint egy szeszélyes szerető lep meg az a sajátságos, kellemes, csak a bor első könnyű mámorához hasonlítható állapot, amelyről beszéltem. Olyan vagyok ilyenkor, mint a puhány, amely behúzódott kagyló-jába. Egészen egyéni, egészen belső benyomások változtatják meg a lelkem állapotát, amelyeknek semmi közük a külső világhoz, amelyeknek nincs látható, tapintható, érezhető okuk, hanem misztikusan függetlenül az agyam sejtjei, a szívem rostjainak reflex működéséből magyarázhatók meg. Talán Guy de Maupassant, aki olyan utóéletlen volt az ember belső világa rejtelmese titkainak kihüvelykezésében, ha érzett ilyet, világosan, szinte megérezhetően meg is bírta volna azt mondani.

En nem bírom; csak az világos előttem, hogy olyan kedves, olyan jó dolog az, mi-

az ösvényre lépni, azok félnek a törvénytől és irtóznak az igazságtól. A polgári becsület biztos védelme szent kötelessége a szabadelvűségnek és ezt a védelmet a törvényhozásnak a leghatásosabb módon biztosítania kell.

Ne legyen tovább is bitang jószág a magán-becsület!

A nemzetiségi sajtóból.

Május 15-iken volt évfordulója az 1848. május 15-én tartott hírhedt balászfalvi román népgyűlésnek. Még két év előtt is e napot egyes román szentimentalisták nagy zajjal ünnepelték. Az idén azonban egyszerű magánjellegű korcsmai összejövetellel zsugorodott az egész, sőt ez összejövetelek némelyikén olyan skandalumok is történtek, mint Kolozsvárt, hogy a résztvevők Lucaciú nőtáját tüntetően kifutytették. Nagyon érthető tehát, ha a „Tribuna“-ban egy román korifeus panaszkodik is a miatt, hogy a csöndes május 15-ike nyilvánvalóan bizonyítja a román nemzeti komiténak tértelenségét, mely már is majdnem olyan foku, hogy az ember hajlandó azzal vádolni a komitő tagjait, hogy hűtlenek lettek az ügyhöz.

E vádra a „Tribuna“ mai száma hosszasan válaszol és azt mondja, hogy a cikkkiró e miatt ne a komitét vádolja, hanem a magyar kormányt, mely két év óta lehetetlené teszi a román nemzeti párt minden akcióját. „Mi teljesen értjük és érezzük a cikkkirónak minden aggodalmát, de nem tehetünk róla, hogy 1892—95. évekhez hasonló nagyszabású demonstrációk nem rendezhetők, de nevezetesen szerint ez nem is lesz lehetséges mindaddig, míg a kormány törvénytelen rendeleteit vissza nem vonja, vagy a viszonyok meg nem változnak.“

A „Tribuna“ e szavait azért idézzük, mert amint románkörökben beszéltek, egy a kormány ebersége által megghiusított nagyobb szabású demonstrációra czeleznak. Ennek története fobb vonásaiban a következő:

Kor az ember szíve így megtelik harmóniával, lelke sejtéseivel minden szépek és kellemesnek, amiről csak világ-eletében almodott. Akkor odöngve, szinte botorkálva járok az utcán, amelyen meggyült a szürke, őszi eső lucokja. Csupa kellemes emlékezés gyűl fel agyamban, olyanok is, amelyek talán hazugok, amelyek talán nem is engem értek. Egy-egy edes melodia szaggatott hangjait hallom, vagy csak érzem: azután belebodomlok egy ismerős illatba, amely talán valamely edes, meleg, puha asszonyi nyakból maradt vissza az érzekeimben. Hallom egy selyemruha suhogásának halk, ingerlő, zörejét és átmenet, összefüggés nélkül eszembe ötlök egy téli este, amelyen egy puha, lágy szőnyegekkel borított kis teremben valami igen-igen jó pezsgőt ittam, elterülve az egyik alacsony, törökös pamplagon, az ajakam között egy finom, illatos, gyenge cigarettel azok közül, amelyeket olyan nagyon szeretek. És ezek a hangok, az erős, edes illat, a pezsgő, a suhogó selyem, mind, amit oly edesnek, oly kellemesnek itélek, száz kötélekkel fonódnak bele a lelkembe, egy kaotikus, zavaros, de nagyon kéjes, nagyon edes érzést okozva, és mámorosan, részegen, tele elégedett, oktalan boldogsággal botorkálok tovább, nem véve észre, hogy a szél arczomba veri a szálongó esőcseppeket és hogy lábam bokáig merül az összegyülemlett mocsokba.

Vladescu tanár, a liga elnöke, az elmúlt tél végén hosszabb szabadságot vett és botanikai tanulmányok ürügye alatt Bécsbe utazott. Itt Leuggerrel, Lichtensteinnal és Kramarzzal meg Herold ifjúcsehek képviselőivel érintkezett abban az ügyben, hogy tekintettel az osztrák-magyar monarchiában uralkodó belügyi helyzetre és a forrásban levő külpolitikai viszonyokra, a román nemzetiségi kérdés érdekében mit kellene és mit lehetne tenni?

Visszatérve bécsi utjából, tapasztalásait a liga komiténak a következőkben hozta tudomására: Meggyőződött, hogy Ausztriában a federalizmus egyre nagyobb hódításokat tesz. A bécsi federalisták hite azonban az, hogy teljes diadalra mindaddig nem számíthatnak, míg a federalizmus Magyarországon is rendszeres agitáció alakjában a napirendre nem kerül. Ezt az agitációt legelőszörűben a nagyszabású és a bukaresti körök kezdhették meg és ha megkezdik, az osztrák federalisták részéről a legteljesebb támogatásra számíthatnak. A körülmények is kedvezők, mert az osztrák federalisták a kvóta-kérdést arra fogják felhasználni, hogy Magyarországon is megbukjék a liberális kormányzat s helyét a néppárt foglalja el élén Zichy Nándorral, ki Magyarországra Taaffe nemzetiségi politikáját átültetné.

Delavrancea Vladescu után rámutatott a Keleten forrongó állapotokra. Nézete szerint (még a török-görög háború kitörése előtt volt) a görögök küszöbön levő támadása napirendre hozza a keleti kérdést. A ligának az a feladata, hogy ebbe a magyar-román kérdést is bele vonja, ami csak úgy lehetséges, ha ez a kérdés valamely tényleges konfliktus alakjában vetődne a felszínre. Nézete szerint leghelyesebb lesz május 15-re Balászfalvára titokban, minden bejelentés nélkül egy 8—10.000 főnyi tömeget nemzeti gyűlésre összehívni. Ha katonai erővel akarnák a tömeget a magyar hatóságok szétoszlatni, a tömeg ellen állana s kényszerítené a katonaságot a fegyverhasználatára. Ha 20-an vagy 30-an megse-

Oh, a hajadon nem várhatja aggodóbb nyugtalansággal, sejtelmesebb vágygál azt, aki előtt megnyitotta a szívet, mint én ezeket a kéjes, boldog órákat, amelyek úgy illelnek meg, mint a hajnal harmata az elszáradt, esengő fűszálat. Néha sokáig, nagyon sokáig váratnak magukra: ilyenkor szinte remegő izgatottsággal, lesve minden gondolatomat, analizálva minden érzésemet, várom a bekövetkezésüket, rettegve, hogy hátha elvesztem a képességet, a fogékonyságomat ennek a szubtilis, gyengéd élvezetnek a befogadására. Gyakran ujjongó örömmel üdvözölök egy tűnő, hamisnak bizonyuló szimptomát, amelytől megérkezésüket várom. De ha aztán ellenállhatatlanul belevonnak kábító birodalmukba, edes illuzióim mámorában boldog, nagyon boldog vagyok...

Üdvözöllek edes, megbecsülhetetlen, isteni mámor! Te tanítasz felejteni, te ragadsz himporos szárnyaidon egy napsugárral, dallal, illattal, örömmel teljes világba.

Ha te nem volnál, elsenyvednék az élet örök, változatlanul reménytelen egyhangúságában. Te vagy nekem a fény, a gazdagság, szerelem, te vagy nekem az, amit a reám nehezedeő ölmészárnyak sohasem engednek elérnem — az élet öröme, az élet boldogsága!

Üdvözöllek! — — —

beszúlnak, mindjárt meg van a „kérdés“ és akkor Románia minden városában lehet meetinget tartani. Megvan a szükséges anyag és a bécsiek kezében a fegyver a magyarok ellen s az alkalom az európai sajtóban való izgatásra.

Mások, akik ettől a drasztikusabb lépéstől egy kissé idegenkednek, Popovics Aurél rábeszélésére mint alternatívát elfogadták, hogy mikor a kvóta-kérdésben a válság legakutabb lesz, hívjanak össze Budapestre egy nemzetközi kongresszust, amely elfogadna egy már kidolgozott memorandumot, melyben a többi között bebizonyítanák, hogy Magyarország, ha egy sovén és kizárólagos magyar fajú politika érdekében a magyarok el nem pusztítanak az állam jövedelmét, 50%-ot fizethetne. Ez a memorandum vagy fegyver lenne a bécsiek kezében és idehaza végtelenül meggyőzgetné a kormány álláspontját s előmozdítaná egy új közjogi helyzet alakulását.

Egyik irányban sem tehetnek azonban semmit mindaddig, míg Ratiuval a teendőkre vonatkozóan meg nem egyeznek. Ez okból megbízták Vladescut, hogy utazzék Szebenbe és vitassa meg Ratiuval az alternatív főlállított akció programját. Miután a magyar kormány a Bukarest és Szeben között utazó egyénekre a legszigorúbban felügyel, ne utazzék vasuton, hanem kocsival inkognito.

Vladescu tényleg Szebenbe el is utazott, hol Ratiuval hosszabb ideig tanácskozott s miután vele teljesen megegyezett, visszatért Bukarestbe. Az akció előkészítése javában folyt, míg egyszerre egy április közepe táján minden felbeszakadt. E hirtelen fordulatnak oka a „Budapesti Hírlap“ egy közleménye volt. E rövidke közlemény ugyanis arról szólott, hogy Popovics Aurél, miután büntetése 1897. végén elévül, vissza fog térni Magyarországra, hogy a vezetést átvegye, de egyúttal hivatkozás is történt arra, hogy büntető törvénykönyv egy bizonyos §-a értelmében az elévülés nem következik be, ha a törényszék vagy az ügyész az illetőt kerestette. Már pedig Popovicsot minden év végén kerestek s így az ő esetében az elévülés nem következik be. A „Budapesti Hírlap“ e közleményét úgy fogták fel, mint a kormány által sugalmazott kommunikét, annak jeléül, hogy Bánffy báró ily indirekt módon akarja a tervezőknek tudokra adni, hogy hasztalan minden fáradozásuk, mert ő mindent tud és képes is minden akcióit ellensúlyozni. Később még jobban megbizonyosodtak, hogy a magyar kormány nemcsak tudja tervüket, de mindent is megtett megghiusítására s azért ez idő szerint czélszerűnek tartották a megindított akcióval felhagyni s így maradt el a május 15-én Balászfalvára tervezett nagy román tüntetés is.

Észrevételek a városok reformja kérdéséhez.

Írta: Ambrus Károly, Vizakna városi I. tanácsos.

II.

A tervezet szerinti képviselőtestület sok veszedelmet rejt magában a városokra és ebből folyólag az államra nézve is, mert megalakítása csupán a választásra lévén alapítva, sokszor veszélyes áramlatok, hamis próféták jelszavai szerint lesznek megalakíthatók. Hisz az intelligencia és szaktudományok benne nincsen a helye biztosítva.

Nemzetiségi agitáció, szocializmus, kommunizmus, anarchia mind könnyen hatal-

mába ejtheti a képviselőtestületet, mert pl. 72 jelölt közül könnyen kaphat 12 virilisnek választandó olyan egyént, kik ezen eszmék hívei, a választandó 12 tagot szintén ezek köréből választván, oly 24 képviselői tagja van, melyek mindent keresztül vihetnek, és ennek révén a tanácsba beválasztott kultánácsosok által megbénítja a tanácsot.

Az értelmiség és a szakismeretet képviselő tisztviselők tehetetlenné lévén téve, tétlenül kénytelenek nézni, mint keríti hatalmába a városházat egy-egy hőbortos — sokszor veszélyes — áramlat. És ha egyszer egy község belélete így meg van mételvezve, ha a társadalmi rend felforgatói benne így felülkerekedtek, a felsőbb hatóság azon hosszú ideig nem segíthet, sőt a törvény változtatása nélkül egyáltalán nem.

Pedig a demagogok, nemzetiségi izgatók, agitátorok hamar észre fogják venni, hogy mily tág kapu van számukra nyitva az államrend felforgatására. Mert ha egyszer a községeket hatalmukba ejtették az állami és társadalmi rendet is könnyen felforgathatják.

Abban ne bízzék senki, hogy a józan magyarság, a józan polgárság ellent fog nekik állani. Csak alkalom kell, és hangzatos frázisokkal a demagogok a nyers tömeget hamar megnyerték, s evvel terrorizálják a többieket. Minden községnek vannak olyan nyílt kérdései, melyeknek ügyes felhasználásával az agitátor a népet maga mellé, eszméi köré gyűjtheti és így megindíthatja romboló munkáját.

Meg kell ezt előzni, utját kell vágni minden ilyen eshetőségnek azáltal, hogy a képviselő-testület megalakulását a mostan fennálló szabályok szerint kell fentartani. Huszonöt év tapasztalata bizonyítja azt, hogy képviselőtestületünk mostani szervezetében ellent tudott állam minden hőbortos áramlatnak, és alapját képezte községeink bekés fejlődésének.

3. Azon követelménynek, hogy a községi intézmények bizonyos állandósággal bírjanak, szintén nem felel meg ezen tervezet, mert a képviselőtestület megalakításában van a folyton fenyegető bizonytalanság veszélye; ebből folyólag sohasem lehet tudni, hogy minő kalandos politikai áramlat szerint alakul meg az időszakonként megújítandó képviselőtestület, mely akkor saját céljai elérése érdekében dönthet minden azelőtt létesített intézményt. És így városaink intézményei nélkülözni fogják a bizalmat, hiteltüket veszítik.

4. Azon követelménynek pedig, hogy az államhatalomnak legyen meg az ellenőrzési és felügyeleti joga, amennyiben a kivonatosan közöltekből megítélhető, a tervezet megfelelő, azonban a bővebb részletek ismerete nélkül e kérdést részletesebben tárgyalni nem lehet.

5. Nem remélhető azonban, hogy meg fog felelni a tervezet a jó közigazgatás azon követelményének, hogy a végrehajtás legyen gyors, erélyes és igazságos és főleg, hogy legyen a polgárok akaratától független.

Két oka van ennek. Egyik a polgármesternek 6—6 évre való választása, másik a tanácsnak a képviselői tagok közül választott kultánácsosokkal való összeesküvése.

Haladást mutat ugyan a tervezet eddigi törvényeinkkel szemben ezen kérdésben, amennyiben a 6 éves választást részben kiküszöbölő és helyébe az élethossziglan való választást helyezi; azonban ahol legszükségesebb lenne ennek az alkalmazása, a pol-

gármesternél, ott nem alkalmazza, és ezáltal megbénítja, békóba veri a községi közigazgatás fejét, lelkét, a legfőbb mozgató erőt. Mert jó és erélyes polgármester nélkül nincs jó és erélyes községi adminisztráció. Lehet az alárendelt tisztikar még oly jó, még oly képzett: a hozzá fűzött várakozásnak nem fog megfelelni, ha a vezető erő meg van bénítva.

Hat éves választás mellett, és még hozzá kijelölés nélkül való választás mellett, erélyes, jogot végzett, állásának megfelelő tudó és akaró polgármester ritka lesz, mint a fehér holló.

Hát ugyan mi célja van a hat éves választásnak? Hat azért végezzen az ember jogot, szerezzé meg a közigazgatás tudományának ismeretét, tegyen esetleg közigazgatási szakvizsgát, legyen hivatalában erélyes, pontos és szorgalmas, hogy minden hat évben ki legyen téve a „lenni vagy nem lenni“ kérdésének?

Már pedig egy erélyes polgármesternek 6 év alatt igen sok kényszerítő alkalma van arra, hogy a képviselőtestület tagjainak rokonszenvét elveszítse és akkor 6 év letelével biztos a kijelölés nélküli választáson a bukása. Képzhet-e végzet ember, ki magát ilyen haládatlan állásra reá szánja? Hisz a bírói pályán minden jogvégzett ember kereshet magának biztos, kényelmes állást, és nem fecséreli el éveit, a közigazgatásnál.

Avagy képzelje el magának, aki ezt nem hinné, a bírósági intézményt 6—6 évre választott táblabírákkal, törvényszéki és járásbírákkal és királyi ügyészekkel. Szépen nézne ki jogszolgáltatásunk! Épp mint annak idején, amikor még a bírásokodás nem volt külön választva a közigazgatástól. Csak-hogy akkor a közigazgatás még nobile officium volt, kevés tanulmánnyal, sok családi nexussal és ávitikális vagyonnal. Ma a közigazgatás egy tudomány, egy épp annyi időt, fáradságot és tán még több sokoldalú tehetséget igénylő tudomány, mint a bírásokodás; egy tudomány, amelyen még sok a fejleszteni való. Ámde 6 éves — kijelölés nélküli — választási rendszer mellett ezen tudományt tovább fejleszteni nem lehet.

Módot kell nyújtani élethossziglan való választás által és a bírósági járandóságoknak megfelelően rendszeresítendő, fokozatos előhaladással egybekötött állások kreálásával arra, hogy a képzett egyének keressék és ne kerüljék a közigazgatási pályát.

Ezáltal nyer a közigazgatás kitünő tisztikart a jövő számára, magasabb értelmiségre tesz szert, és magasabb nivóra fog emelkedni. De 6—6 évre választott tisztikarral ezt elérni nem lehet.

Módot kellene arra is nyújtani, hogy egy város polgármestere bizonyos szolgálati időszakok eltelte után fizetésében előlépjen, miután nekie már előleptetésre amugy sincs több kilátása, legfeljebb a közigazgatás államosítása esetén, ha az összes rend. tan. városok polgármesterei egy, több rangosztályból álló létszamba csoportosíthatnának és fokozatos előléptetésben részesülnének.

Lássuk már most ezen kérdés másik ágát. Hogyan állunk a tanácsba bevegyitendő kultánácsokkal?

Ha már egyszer tény az, hogy a közigazgatás egy oly tudomány, melyet hosszas tanulással, sok gyakorlattal lehet csak elsajátítani, ha már a törvény megfelelő kvalifikációhoz köti a közigazgatási állások be-

töltését, ugyan mit lehessen várni a képviselőtestület köréből választandó kultánácsosoktól? Hisz a képviselőtestület a tervezet szerint szabadon választhatja őket és így választhat olyanokat is, akik az irás és olvasásnak is reájuk nézve nehéz mesterségén kívül legfeljebb saját iparukat értik.

Hát mit kezd ezekkel a megreformált tanács?

De az még hagyján, ha csak a tehetség hiányzik bennök, de különben jó honpolgárok; azonban mit kezd a tanács akkor, ha oly egyének jönnek be a képviselőtestületből, kik bizonyos téves politikai áramlatnak a hívei? kik nem azért lettek beválasztva, hogy a közügynek használjanak, hanem azért, hogy romboljanak, kiknek nem az a céljuk, hogy a jogrendet megóvják, hanem hogy a társadalom rendjét felforgassák? kik a magyar államot el nem ismerik, hanem szeretnék azt nemzetiségek szerint szétdarabolni? Avagy olyanok, kik nem ismerik a hazaszeretet, honfiai kötelesség fogalmát, hanem kék zubbonyt vesznek fel és vörös lobogók alatt hirdetik a kozmopolitizmust és a vagyonközösséget?

Ugyan mit csinálnak majd azok az alföldi városaink, ahol a szocializmus szomorú tanyáját felütötte és azok a felvidéki és erdélyrészi városaink, ahol a nemzetiségi agitáció a fénykorát éli, ha a városházat és a városi tanácsot effele elemek foglalják el?

Hogy lehet itten a magyar állam eszméjét diadalra juttatni, vagy csak meg is védeni?

Pedig a jó közigazgatásnak ez is feladat képezi.

Ezeréves magyar hazánk jól felfogott érdekeiben ezt nem szabad megengednünk!

A fentebbiekben vázolt veszély még nem fenyeget, csak mutatkozik, mert a jelzett törvénytervezet még nem képez miniszteri törvényjavaslatot, csak egyszerűen előadói tervezetet. Tehát még nem késő, sőt nagyon is könnyű az orvoslás.

Ki kell tehát hagyni ezeket a pontokat a városok reformjának tervezetéből. Hisz ezek nélkül lehet jó és szabadelvű törvényt csinálni, melyből felviruljon egy jó autonóm közigazgatás.

Hisz ezeknél jobbak az 1886. évi XXI. és XXII. törvényzettek alkotásai.

Ha szándékunk a városi közigazgatás javítása, akkor ne bántsuk azon intézményeit, melyek a multakban jók voltak, és ne hozzunk be olyan újítást, amely előre láthatólag csak káros lehet, hanem töröljék el azon elavult intézkedéseit, melyek tapasztalataink szerint azt megbénítják.

Hogy melyek legyenek ezek, a fentebbi fejtegetésből részben kivehetők. Egyébiránt leghelyesebb volna megkérdezni az érdekelt városokat is. Közölni kellene velük a törvényjavaslat egész tervezetét és felhívni, hogy nyilatkozzanak ezen kérdésben ők is.

Mert hát az igazi alkotmányosság az az alapelve, hogy: nihil de nobis sine nobis.

Szinház.

Szombaton Derék Antalnak, a társulat jeles és fáradhatlan rendezőjének jutalmára saját szerzeménye, „A napraforgó“ népszimű került előadásra.

A darab igazi zamatos, népies nyelven van megírva és igen hiven tünteti fel a magyar nép észjárását, szólásformáit, melyek közül a darabban igen sok igaz gyöngy számba

megy. Nem szükköködik hatásosan megírt drámai jelenetekben sem, hanem végtelen hosszadalmassága sokat levon tagadhatatlan értékeiből. Hosszadalmissága pedig azon sarkalatos hibából ered, hogy a tulajdonképeni cselekvény csakis a második felvonás végén indul meg, és a darab a szó szoros értelmében zsufolva van, részben felesleges, mellékalkalakkal. A viszonyokhoz mérten szép számban megjelent közönség mindazonáltal nagyon kedvezően fogadta a darabot, és szerzőt, különösen a második felvonás után, több ízben hívta a lámpák elé. Véleményünk szerint Deréky, némi átdolgozással, rövidítéssel pompás darabot csinálhatna belőle.

Ami a dalokat illeti, azok között van egy pár csinos; ellenben van egy pár olyan melyekről fel nem tehetjük, hogy a zenei részt szolgáltató Kemény Bernát azokat népszínműbe szánta volna; hanemha az előadó színésznek kedvéért becsémpészték, lévén azok olyan selejtes kouplek, melyek csakis valamely orfeum brettlijeén bírnak létjoggal, de semmi esetre egy eredeti, magyar népszínmű keretében, mert ez nem csak a jó ízléssel, hanem a népszínmű intenciójával is ellenkezik.

Az előadás különben egyike volt a legjobbaknak, és a még mindig gyengélkedő Bokody kivételével az egész személyzetet a színen láttuk, vetelkedve a jó játékokban.

Igen jól és hatásosan játszották drámai jelenetekben gazdag szerepüket: Deréky, aki igen jól eltalálta az átmenetet a csendes boldogságnak örvendő kedélyes állapotból a nehéz megpróbáltatás keserű óráira, nemkülönben Bokodyné és Baróthy. Nagyon jó volt egy maszkban, mint játékokban, ellenszenves szerepében, mint elzúllott csavargó, Kovács Sándor; szépen énekelt Derényi és temperamentummal Szalóczy, ki különben ismét rémi rekedtséggel küzd. Ennivaló és nagyon ügyes leánykát személyesített a szép Váradyné, ki szemlato mást és nagyon előnyösen halad. Jó volt a két pipogya szerelmes Szabenyi és Cathry; pompás epizód alakot mutatott be a politikai szabó szerepében Krásznai, kinek maszkja és egész megjelenése kitűnő volt; tulságosan nyelvelt C. Vertán Anna az ő különben is nyelves szerepében; kaczkias korcsmárosnét láttunk Károlyinétől; ügyes patkancza kisasszonyt Bándi Rozától; és végül, hogy mindenkiről megemlékezzünk, sikerült maszkukban személyesítették Pilisi, Benedek, Szilágyi a csizliket, pógárt és kisbirót.

Vasárnap másodszer került színre az előzőhöz hasonló jó előadásban és szép számú közönség előtt „A leszámolás”, Gécy István népszínműve.

Hétfőn egy mulattató, habár helyenként tulborsos angol bohózat, a „Léthe vize” szerzett kellemes, derült estét a közepes számú közönségnek. Színészeinket magukat is elragadta a jó kedv és Bokodyval élükön pompás alakításokat nyújtottak. Baróthy és Szilágyi, kik ma nagyobb szerepekhez jutottak, nem kis tehetséget árultak el, és egészen méltóknak mutatkoztak a kitűnő erővel rendelkező társulathoz.

Kedden igazi mű-elvezetést nyújtott az „Egy szegény ifjú története”-nek előadása, mely valóban kitűnő előadásban Bokodyné jutalmára ment.

A darab maga is kitűnő és a szereplők egészen érvényre is emeltek, és a sok pikantériában, modern darabokban kifáradott

közönségnek jól esett Feuillel-nek ezen szépen megírt, minden kétértelműségtől ment darabját élvezhetni.

Persze olyan tűzkő szilárdaságú jellemek, mint az Odio Maximé, a darab főalakjaé, a mai világban már nem igen találhatók, de az évtizedek előtt megírt és elvülhetetlen szépségű darab legalább tanúságot tehet a mai nemzedéknek, hogy volt még más, erkölcsileg sokkal jobb kor is!

Mint már mondók, az előadás magas színvonalon állott és úgy az összjáték, mint az egyes szereplők alakítása igazi mű-elvezetést nyújtott, és hogy milyen tehetséges, jó erőkből van szervezve Bokody társulata, legfényesebben bizonyítja az, hogy az e fajta társalgási, ugynevezett salon-darabokban nyújtja a legelvezetesebb előadásokat, holott a vidéki társulatoknak éppen az ilyen darabok szoktak megőző betűi lenni.

Legelső sorban Bokody alakítását kell kiemelni, ki az aggastyán Laroque végtelenül nehéz szerepet olyan igazi művészettel játszotta meg, hogy mi, kik ezen szerepet nem egyszer a nemzeti színház művészeitől is láttuk, nyugodt lélekkel elmondhatjuk, hogy e szerepet Bokodynál jobban alakítani nem lehet. Érvényre emelkedett abban minden érzélem, mely az aggastyán kebelében dül, azon kebelben, mely magára nézve kompromittáló, súlyos titkokat rejt. Hatalmas színekben állította elénk a halál réven álló aggastyán el-elboruló agyának felvillanásait, mikor egy a kellemetlen multat eszébe juttató arc, a Maximé, azon hitet kelti zavaros agyában, hogy annak nagyatyjával áll szemben, ki ellen vetkezett. Végül a meghalási jelenet koronázta meg a fényes alakítást, mely után a közönség negyszer hívta a lámpák elé a kitűnő művészt.

Bokodyné szintén hatásos szerepet játszott és pedig nagyon jól: a büszke, csaknem gögös leányt, ki büszkeségének egész életboldogságát is kész feláldozni. A mellett, hogy kitűnően játszott, felvonásról felvonásra izletesnél izletesebb toaletteket is mutatott be; különösen szép és elegáns volt lovagló ruhája. A nagyon szép számban megjelent közönség lassan melegedett bele, de azután minduntalan elárasztotta úgy őt, mint partnerét. Kovácsot, zajos tetszés-nyilatkozataival, Kovács Odio Maxot játszta. A szegénységbe jutott ifjú küzdelmeit, lelki harcát igen szépen, találó vonásokkal állította elénk és igen jó, szerepéhez mért volt hanghordozása is.

Nagyon jók voltak kisebb szerepeikben Károlyiné, Váradiné, kik szintén igen szép toaletteket mutattak be, Krásznai, Deréky, Szilágyi, Szabenyi, Bándi, C. Vertán, és végtelenül kedves a kis Bokody Mariska, ki kedvességgel mellett jól is eljátszotta kis szerepét.

Értesítés.

A siketnéma-intézet felügyelő-bizottsága vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur Ó Nagyméltóságának engedélye alapján az itteni tanintézetek vezetőinek és a kir. tanfelügyelőnek beleegyezésével a dadi-gók és hebegők oktatására a siketnéma-intézetben f. évi június 1-től kezdve tanfolyamot nyit.

A tanítást Gácar József siketnéma-intézeti tanító eszközli, aki erre szakszerű képesítéssel bír.

Ebben az évben két tanfolyam lesz. Az első kezdődik június 1-én és tart augusztus

végeig. Júniusban naponkénti 1½ órai, és a szünidő alatt naponta hat órai tanítás mellett (d. u. 4½ órától, illetve 4 órától 6 óráig).

A második kezdődik július 1-én és tart szeptember végéig naponkénti 2 órai tanítás mellett (d. e. 1 óra és d. u. szintén 1 óra tartással).

Egy egy tanfolyamra csak tíz tanköteles növendék vétetik fel, nemre való tekintet nélkül.

A tanításért tandíj fizetendő, mely havonként 5 forintban van megállapítva. Igazolt szegénység esetében a felügyelő-bizottság a tanfolyam vezetőjének előterjesztésére fel, sőt egész tandíj-mentességet is engedélyez.

A tanítás nyilvános és erre az érdeklődők és a tanúgy barátai bármikor megjelhetnek.

Bővebb felvilágosítást ad a tanfolyam vezetője a siketnéma-intézetben és ő fogadja el a személyes vagy írásbeli jelentkezéseket is.

Kolozsvárt, 1897. május 16-án.

Szvaicsina Géza
h. elnök.

Vegyes hírek.

— **III. Béla királyunk és neje Antiochiai Anna tetemeit** — amint kiváló forrásból értesülünk — Ő Felsege fogja, megfelelő díszszel, nyugvó helyükre elhelyeztetni. A királyi szív nemes érzelmének és a nagy előd nagy utóda magasán szárnyaló lelkenek igaz kegyelme fog nyilvánulni e tényben is, példaadásul mindnyájunk számára.

— **Személyi hír.** Csák Alajos, a minorita rend magyarországi főnöke, a minorita rend helyben lakó tagjainak látogatására a napokban városunkban időzött.

— **Kinevezés.** Tunyogi János nagyenyedi ev. ref. segéd-lelkész az istvánházi körlelkész helyettes lelkészévé nevezetett ki.

— **Hymen.** Ady Sámuel ev. ref. lelkész e hó 25-én (kedden) tartotta esküvőjét Nagler Sarolta kisasszonnyal, Nagler Frigyesné kedves és szép leányával. A polgári kötetést Kovács Gyula polgármester eszközölte, tanúk voltak: Seymann József esendő-százados és Will Károly posta-főnök. Az új pár még az egybekelés napján a ferj állomására, Abodra utazott. Állandó boldogság kísérje utjaikon az új párt.

— **Eljegyzés.** Egei Lucze Antal, a verespataki járás tevékeny szolgabírája, a napokban jegyezte el Jánky Margitot, buulesi Jánky András verespataki bányabirtokos szép és hájos leányát. Gratulálunk!

— **Eljegyzés.** Bürger Márton krakói nagybirtokos szép leányát, Ernát, eljegyezte Roth Bernát bunfalusi nagybirtokos és gyártulajdonos. Gratulálunk!

— **Gyászhir.** Dr. Nagy Albert nyugalmazott járás-orvos hosszas szenvedés után e hó 25-én 42 éves korában Nagy-Enyeden elhalt. Az elhalt a balázsfalvi járás egykori kitűnő orvosa volt, de elbetegesedvén, nyugdíjazták és mint ilyen, öreg szülőinél fiatal neje önfeláldozó gondozása mellett töltötte életét. Az elhunyt temetése e hó 27-én (csütörtökön) d. u. 4 órakor lesz. Nyugodjék bekeben.

— **Necrolog.** Both Sándor iparos polgártársunkat súlyos csapás érte; neje született Kiss Zsuzsanna 2 hó 22-én, hosszas szenvedés után meghalt. Temetésén, mely e hó 24-én volt, nagyon sokan vettek részt. Az

elhunytat gyermekein kívül számos rokon gyászolja. Nyugodjék békében.

— **A kvóta.** Most, hogy a feliratok özöne és a demonstrációk árja zudul fel a kvóta-emelés ellen, érdemes lesz a sok híresztelés közepette tudni azt is, hogy arról, mennyi is legyen a kvóta? a magyar kormány nem sokat diskuráltatott meg az osztrák kormányval Bányffy báró miniszter-elnök először is arra volt kíváncsi, hogy annak keresztávitelére, amiben meg fognak állapodni, van-e Badeninek biztos, kellő számú többsége? A felelet az volt, ami az osztrák parlament zavart viszonyai között nem is lehetett más, hogy biztos többség ez idejüleg nincs. Nos, ha nincs, felelek a magyar kormány-férfiak, akkor nem is lehet a kvóta arányáról most beszélni. Így született meg a provizorium eszméje, mely 1898. január 1-től számítva egy évig, sőt másfél évig is eltarthat, ha a parlamenti helyzet Bécsben nem változik meg hamarabb.

— **Szebeni Antal jutalomjátéka.**

Színházi évadunk egyik legérdekesebb estéje lesz a mai, csütörtöki előadás. Szebeni Antalnak, a Bokody-társulat kitűnő komikusának lesz jutalomjátéka, mely alkalomból O. F. Bergnek, a volt híres bécsi írónak, „Stern Izsák a házaló zsidó” című 4 felvonásos kitűnő boházata kerül színre. Kedves kötelességünknek tartjuk színházlátogató közönségünknek figyelmét az előadásra ez uton is felhívni, mert Szebeni, a lelkiismeretes, szorgalmas és jeles színész, számos kitűnő alakításáért megérdemli, hogy ez este telt háza legyen. Annyi élvezetes estét szerzett már közönségünknek, hogy az előadás tömeges látogatásával jól megérdemelt jutalomban méltán részesülhet.

— **Színházi hírek.**

A színi évad, mint biztos forrásból értesülünk, hétfőn, a hó 31-én végződik; ez idő alatt a műsor véglegesen ekként lett megállapítva: Ma csütörtökön a társulat kedvelt komikusának, Szebeni-nek jutalomjátékául „Stern Izsák” című mulattató enek boházata adatik; pénteken az előkészületek miatt nem lesz előadás; szombaton Molnár Gyula két érdekes újjdousága kerül színre: „Etelka” drámalettel, és „Cseberből vederbe” vígjáték; vasárnap a világhírű „Trilby” bemutatatója lesz; hétfőn pedig Kovács Sándor jutalomjátékául Jókai Mór remekműve „Könyves Kálmán” adatik. E néhány előadást melegen ajánljuk színházlátogató közönségünk kegyes pártfogásába.

— **Értesítés.** Nagy-Enyed és vidéke mulatni szerető közönségét ez uton is értesítjük, hogy jövő június hó 7-én tartandó tűzoltó-majálisra a meghívók a napokban szétküldtetek; miután pedig gyakran megtörténik, hogy némelyek a meghívót nem kapják kézhez, ezért e helyen is felkérjük az illetőket, kik meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, hogy ebből kérésükkel forduljanak Székelyhídy Ödön egyetemi titkárhoz, ki is a hozzáfutók kérésének szívesen fog eleget tenni.

— **Figyelmeztetés.** Nagy-Enyed városában a kincstár által egy só-nagyáruda szándékoltatván felállított az erre vonatkozó árlejtési hirdetmény ki is bocsátatott, miről az érdekeltek azzal értesítetnek, hogy a só-nagyárudára vonatkozó árlejtési hirdetmény Nagy-Enyed város rendőrkapitányi hivatalában a hivatalos órák alatt bárki által betekinthező.

— **A féláru vasutjegyért beadott folyamodványokra** eddig minden állam-

tisztviselő ötven krajczáros bélyegyet tett rá. A közigazgatási bíróság azonban most kimondta, hogy bélyeg nem kell a kérvényre. E hó 8-án tartott nyilvános ülésében 7.306. számú ítéletével kimondta, hogy a féláru vasuti menetjegy váltására jogosító arczképes évi igazolványokért beadott kérvények, az illetéki díjgyezék 14. tételének u) pontja értelmében, bélyegmentesek, mert a magy. kir. állami vasutak oly iparvállalat, melynek a személyszállítás „közvetlen ügylet” képez, s mert a szállítási díjmérséklésre irányuló kérvény oly természetű, hogy ha azt hasonló ügyben magányszemélyhez intézik, illeték alá nem esik. Ebből az ítéletből természetesen következik, hogy — az illetékmentesség nem személyi, hanem tárgyi lévén — nemcsak az arczképes igazolványokért benyújtott folyamodványokra nem kell az ötven krajczáros bélyegyet ráragasztani, hanem a XI. fizetési osztályba sorozott állami tisztviselők részéről esetről esetre kiadandó igazolványokért beadott folyamodványok, valamint e kedvezmények a családtagok részére való megadását kéro folyamodványok is bélyegmentesek.

— **Magyar gazdák Németországban.**

Mint értesülünk, nagyobb mozgalom indult meg, hogy, viszonzásul a „Német gazdasági szövetség” tagjainak magyarországi látogatásáért, a magyar föld-birtokos-osztály testületileg látogassa meg a német gazdák által rendezett rendkívül érdekes nagy szabású hamburgi állatkialitást. Egy ide vonatkozó ajánlat a „Magyar gazdasági egyesület” f. hó 28-iki választmányi ülésén kerül tárgyalás alá.

— **Az első magyar az üdv hadseregében.**

A magyarok amerikaiadosásáról tanuskodik az a tény, hogy immár magyar „szárvés” is van. Sivák János a neve az első magyar menyei katonának. Predikálni még nem tud, tehát a buzgó csapat élén, kezében fáklyával oszlatja a „Salvation Army”-ra boruló sötétséget, amint az estenkint kivonul, megkeresendő az eltevedt báránykát.

— **Naptári furcsaságok.** Az alábbi naptári furcsaságokat bizonyára csak kevesen ismerik. Az október mindig ugyanazon a hétköznapon kezdődik, amelyiken január; az április, amelyiken a június; a december, amelyiken a szeptember; február, márczius, november mindig ugyanegy napon kezdődnek. Azonban ezek a szabályok szökö évre nem szólnak. Évszázad sohasem kezdődhetik szerdával, péntekkel, vagy szombattal. Aközönséges esztendő mindig azon a napon végződik, amelylyel kezdődött. Az esztendők annyiban ismétlődnek, hogy huszonnyolcz év után ugyanaz a naptár ter viessza.

— **Miksa császár bizalmasa.** New-Jerseyben most halt meg a 65 éves Fürstenwäther János báró, egyike az osztrák testőr-gárda ama tiszteinek, kik az oly szerencsétlen véget ért Miksa császárt 1863-ban Mexikóba kísérték. Fürstenwäther báró régi osztrák nemes családból származott és atyja a hadseregnél egész az altábornagyságig vitte, a hasonnevű ezred tulajdonosa volt. Miksa császár agyonlövetése után a báró sok évig vasuti mérnök volt Mexikóban, 1870-ben pedig az Egyesült államokba költözött, hol sok vergődés után gyógyszerész lett.

— **A citrom haszna.** A citromot eddig leginkább arra használták, hogy limo-

nádét csináljanak, vagy hogy néhány cseppjét belefacsarják a teába. Most azonban, ha csakugyan igaz, fontosabb szerep jut a savanyu citromnak s így ez a gyümölcs még keresettebb lesz. Bekerül a patikákba s akár-hányszor receptre szolgálják ki, természetesen tizszeres áron. A citrom újabb jó tulajdonságára egy német sebész jött rá, aki azt mondja, hogy a sebeszet terén igen használható lesz. Dr. Müller egy szaklapban elbeszéli, hogy erősebb fekélyes daganatot kezel s négy hónap alatt nem tudott eredményhez jutni, pedig az összes sebészi gyógyszereket megpróbálta. Végre arra szánta rá magát, hogy citromlével tesz kísérletet. Így történt, hogy a fekélyes daganatot naponkint kétszer tiszta citromlével, majd citromvizes borogatásokkal látta el, aminek a következménye az volt, hogy a fájdalom s a genyedés néhány nap múlva elmúlt, pár hétre pedig a makacs seb teljesen behegedt.

— **A villamos kivégzés,** amivel az amerikaiak elől járnak s ami eddig nem mindig sikerült, kezd beválni. A mult héten két gyilkos került a kolumbusi villamos-székre s mind a kettő egy pillanat alatt meghalt, még pedig olyan alaposan, hogy egyiket sem lehetett felelesztetni.

— **Merénylet a tébolydában.**

Dr. Tsetstov ismert orosz elmeorvost, a pétervári tébolyda igazgatóját, a minap merénylet érte. Az elmeorvos körutat tett a tébolydában, hogy az osztályokat megvizsgálja, amikor egy folyosón elhaladtában valaki hátulról nyakán megsebesítette. Az orvos gyorsan megfordult és így meggyöngyöztette a második szurást, mely vállat érte és csak csekély horzsolást okozott. A merénylő egy fiatal elmebeteg pétervári egyetemi hallgató volt, ki mindig jó viselte magát és csak legutóbb dühödött fel, mert a tébolyda igazgatója a husvéti ünnepekre hazabocsátani nem akarta. Az örült egy kanál nyelét fente élesre és azzal ejtett az igazgató-orvos nyakán sebet, melyet azonnal bekötöztek és már gyógyulófélben van.

— **A kinematograf.** Ismeretes, hogy a nagy katasztrófát a kinematograf okozta, melynek egyik villamos szikrája — a párisi lapok szerint — a padlón heverő celluloid-lemezt meggyújtotta s így a tűzvész előidézte. A kinematograf két főrészből áll, melyek hasonlítanak a fényképező készülékhez. Egy háromlábú állványra akkora láda van erősítve, mint a fényképező-szekrény s e ládában egy korong van, melyre a kepeket ábrázoló kollodiumszalag csavarodik. E szalagok három centimeter szélesek s tizennyolcz meter hosszúak és kilencszáz kisebbitett fényképfelvetelt tartalmaznak. Egy rendkívül pontosan működő szerkezet e szalagtekereset mozgásba hozza és olyformán hengeríti le, hogy ezalatt minden kép a szekrény előrészeben alkalmazott fényvetítő által megvilágítatik s — mint a laterna magikánál — egy tiszta fehér lapra vetítetik. A kép a vetítés által nagyobb lesz s a gyors változás által mozogni látszik. A vetítő lámpa rendszerint egy 1500 gyertyafényű villamos ilylámpa, mely külön állványon, 60 centiméternyire a működő készülék mögött függ, maga a leghengerített kollodium-tekeres pedig a padlóhoz erősített és jól elzárható szekrénybe gördül, hogy a gyulekony és drága kollodium-tekeresnek baja ne essék. Így nagy gondatlanság kellett tehát ahhoz, hogy ezt a tekereset szabadon a padlón hagyják heverni, mert egyetlen szikra is azonnal lángra lobbant-hatta.

— **A legrégibb és legelőkelőbb magyar divatlap a „Magyar Bazar”,** mely hetenkint gazdag divatrésszel és bő tartalommal jelenik meg. A május 16-iki számhoz pompás színes divatkép és egy iv külön regénymelleklet van csatolva. A szép-irodalmi rész tartalma: A lakodalmi vendég, írta a magyar Sheherezade. A nők munkaköre. A nagyvilágból. Művészet és irodalom. Egyesületi hírek stb. A zöld boritekon van az előzetők rendelkezésére álló Társalgó. A kesztyűről. A fülről. Egészségügy. Hasznos tudnivalók. Levelezés. Kérdések. Válaszok. Nyílt posta. Rejtvenyek stb. A „Magyar Bazar” felelős szerkesztője Wohl Janka. A lapnak előfizetési ára felelve 4 frt, negyedévre 2 forint. Egyes szám ára 20 kr.

Meteorológiai jelentés május 23-tól 26-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erő- sége	Boru- lat	Csapadék	Hő napi max. min.
23	7	51.5	+15.6	—	0	—	
	2	48.0	+23.4	SW,	6 ● 0.3	+25.5 +13.9	
	9	49.0	+15.8	—	10 ● 6.4		
24	7	50.1	+14.2	—	10 ● 1.1		
	2	49.0	+20.3	NW,	7 ● 0.5	+21.9 +14.0	
	9	49.6	+15.4	—	10 ● 2.0		
25	7	50.3	+15.2	—	10 ● 3.0		
	2	50.0	+19.7	NE,	7 ● 1.4	+21.5 +13.0	
	9	51.2	+16.4	—	8		
26	7	51.6	+15.2	—	10		
	9						

Kilátás: Változóan felhős futó esőkkel.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N — észak, S — dél, E — kelet, W — nyugat. Szél erőssége — 1—10-ig. Borulat foka — 1—10-ig. Csapadék mennyisége milli-méterekben értendő. ● — eső, * — hó, ▲ — jég
△ — dara.

Közgazdaság.

Használjunk szecsakázott almot.

Mindössze néhány éve annak, hogy a gabona-árak felényire is leszálltak, s már is nem egy gazdaság üzeme olyan változást szenvedett, hogy a szalmának nem bőveben, de határozottan szűkeben van. Minden belterjes gazdaság törekszik a buzánál jóval mezeőbb anyagokat természetien, törekszik főleg az állattenyésztésre nagyobb súlyt fektetni, s így egyrészt apad az alomnak való szalma, másrészt szaporodnak az állatok s így több alomra lévén szükség, gondot okoz ezen többletnek a beszerzése. Mielőtt azonban vásárolt szalmához vagy egyéb alom-anyaghoz nyulnánk, kísértünk meg az alom-szalma előzetes felszecsakázását, mert ezáltal igen sok szalmát takarítunk meg, s a szecsakázott alommal még sok egyéb figyelemre méltó előnyt is érünk el. Mielőtt ez állítást indokolnánk, felemlitem, hogy a praktikus angol gazda már igen régen szecsakázott almot használ, s így okvetlenül az eljárásnak haszonnal kell járnai.

A kivétel kétféleképpen történhetik; a szalmát vagy mindjárt a kazalból vágjuk a kazalvágó-kés segélyével körülbelül 20 cm. hosszúságra, s ennek a könnyű munkának

még az a haszna is megvan, hogy a kazal vágva lévén, nem kuszaltatik össze, folyton tisztán tartható és nem ázik be, vagy pedig, hogy a szalmát magában az istállóban, illetve a takarmány-kamrában a szecsakázóval vágjuk az említett hosszúságra.

Ha cseledeink annyira el volnának foglalva, hogy ezen munkatöbbletet tényleg nem végezhetnek, egy félig penzióban lévő cselédre vagy napszámásra kell bízni, aki egymaga minden megerőltetés nélkül naponta 80—100 drb. szarvasmarha részére elegendő szalmát felszecsakázhat; e címen tehát a napi kiadás legfeljebb 50 krra rugna.

Ha azonban ezen csekély kiadást szembe-állítjuk azzal a nagy, legalább is ötszörös előnnyel, melyet a szecsakázott alom nyújt, be fogjuk látni, hogy az alig jöhet számításba. A rövid almot először is sokkalta gyorsabban és egyenlősebben lehet az állatok alá teregetni; a szalmának ez alakban több nyílása lévén, több nedvességet is vesz magába, miután egyenletesebben lehet elhiúteni, jóval kevesebb szükséges belőle a trágyázás alkalmával is a tisztán maradt szalmát könnyebb elválasztani a ganajtól, mint a hosszú szalmát. A hosszú szalmánál ugyanis vagy a ganaj is bent marad az istállóban, vagy a jó, a még használható szalma is kivándorol a trágya-dombra. A rövid szalma továbbá sokkalta gyorsabban és jobban korhad a hosszúnál, s ez áll különösen a birka-istállóra vonatkozólag, ami nem jelentékeny előny a trágya minősége tekintetéből. Az ilyen trágyát gyorsabban lehet felrakni, a munkásoknak kevesebb a vesződségük, s így e munkával a gyengébb egyének is megbirkózhatnak. Minden praktikus gazda tudja, hogy milyen kínos munka a hosszúsalmás trágya rakodása, mely az embereket erejükön túli erőfeszítésre készíti; villa-nyelek törnek kette, s mert felette nehéz a rakodás, egy szekér sem rakodik meg teljesen, az igás állat úgy szólván csak setél, míg a béres majd agyon dolgozza magát. A lerakás es teregetésnél ismétlődik ugyanez a mulatság; a béres nem tudja lehuzgálni a hosszúsalmás trágyát, mely utközben a rázástól összetüpedett, a teregető asszonyok meg ide-oda czibálják az összegubancolt szalma-csomókat, anélkül, hogy tisztességesen teregetni képesek volnának, s mire a nap lealkonyodik, az eredmény kevés és rossz a munka.

Jön azután az eke, hogy a nagy fáradtsággal elteregtetett trágyát alátakarja. A hosszú szalma azonban a kerek közé csavarodik, majd meg az ekevas előtt torlódik meg, daczára a trágyát behúzó napszámások fáradozásának, kiknek munkája szintén egyenetlen és tökéletlen; az eke folyvást fel van tartóztatva, s minden igyekezet daczára nagyon sok trágya marad takaratlanul.

Az eke után jön a gonosz indulatu fogas, mely az oly nagy fáradtsággal alátakart trágyát ismét előhuzza legalább fele részben, hogy a vető-gépnek is legyen egy kis mulatsága.

A vetés tetőzi be azután az egész dolgot. A gépnél minden rendben van, a megfelelő nagyságu kerek pontosan beállítva, a vetőmag ugyancsak pontosan kimérve, nehogy haszontalanul pazaroltassék a mag.

A vetőgép megindul, azonban minden öt percében hangzik az állj vezényszó, mert általános az eldugulás. Az ösztökét kezelő és hátul futkosva, verítékben fürdő vetőmunkás minden fáradsága hiabavaló és haszontalan ez átkos hosszúsalmás trágyával

szemben. A súlyokat leszedte a gépről, mire általános megkönnyebbülés következik, sőt a munka gyorsabban is halad, mert a könnyű saruk átugranak a kiálló trágyán, csak-hogy természetesen a mag nem jut a földbe. Az ilyen apróságokat azonban ki venné tekintetbe? A földög, hogy elkészüljünk. A henger azután szépen elsimitja az egészet s csak a kikelés alkalmával súl ki, hogy mennyire foltos a vetés.

Ennek a gordiusi csomónak nincs más megoldása, ezeket a veszteségeket és kellemetlenségeket másként nem kerüljük el, mint ha a hosszúsalmás trágya felett kimondjuk a halálos ítéletet, vagyis az istállóban csak szecsakázott almot használunk. Egy évi kísérlet és kitartás, s az alom szecsakázását többé abban hagyni nem fogjuk.

Ky.

Piaci árak.

Nagy Kúnyed, 1897. május 23.

Buza legjobb	1	véka	1—
" közészerü	"	"	—90
Kétszeres legjobb	"	"	—80
" közészerü	"	"	—75
Rozs legjobb	1	véka	—80
" közészerü	"	"	—75
Zab legjobb	"	"	—50
" közészerü	"	"	—45
Kukorloza (tengeri)	"	"	—62
Burgonya	"	"	—30
Széna legjobb	egy szekér		8—
Szalma legjobb			1.50
Bikkfa 1 köbm. keresztirányú nélkül, 1 m. hosszú			3.50
Cserfa 1 " " " " " "	1 " "		2.50
Tügyfa 1 " " " " " "	1 " "		3—
Faszén kemény	egy hektoliter		1.80
Marhahús	1 kilogramm		—40
Sertéshús	"		—52
Szalonna	"		—72
Disznózsír	"		—80
Vörshagyma	"		—
Fokhagyma	"		—

Csarnok.

A Laczházy-kastély.

— Irta: Molnár Gyula. —

MÁSODIK RÉSZ.

III.

(Folytatás.)

Egyik pillanatban Lőrincz talált magának annyi időt, hogy oda suhatha a hercegnének:

— Beszélmem kell önnel, Sarolta!
— Teljes lehetetlen.
— A multak emlékére kérem!
— Ne erőszakoskodjék, a multban történeteket pedig ne emlegesse, azokat elfeledtem, ugy, miként ön tevé.
A guynak valami finom árnyalata csendült meg e szavaiban, mely törként sebze meg a fiatal ember szívet.
— Utolsó, szava ez hercegné?
— Jól nevelt embernek ezt nem szokták kétszer a szemébe mondani.

Lőrincz oly öszinte és mély érzelmtől áthatott tekintetet vetett a fiatal asszonyra, hogy a hercegné csaknem megbánta azt, hogy ily mélyen megalázta azt az embert, akit pedig még most is szeret, mint szive fel-fellobbanó érzelme elárulta.

De egyébként mit is akarhat tőle? . . . Közöttük a mult már csak pusztá emlék! . . . Minek feljuitani a sebeket, melyeket az idő oly jól be tudott hegeszteni? . . . Ó férjes asszony, — az igaz, hogy nem szereti az urát — de hát becsületes nő, méltó arra a névre, melyet az ősei is oly becsülettel viseltek s melynek évszázadra visszamenő tiszteletet szereztek.

Ivonne hercegné mint a feltékeny vetélytársnő figyelte meg Porthay hercegné minden mozdulatát és tekintetét.

Igaz ugyan, hogy semmi olyast nem tudhatott meg, mi gyanújában megerősíthette volna, de nőies finom ösztöne mód felett elővigyázóvá tette. Magában összehasonlítást tett közte és Porthay hercegné között. Magáról tudta, hogy szép és oly bájjal rendelkezik, melyeknek ellen nem állhat senki sem, mégis, mikor maga előtt látta Porthay hercegné elegáns, szomorúan szép bánatos alakját, valami irigység-féle érzés lopta be magát a szívébe és arra a meggyőződésre bírta, hogy ha Lőrincz bírhatásáért kell ketjüknek egymással sikra szállani, hát nagyon is egyforma fegyverekkel harcolnának.

Tény az, hogy neki előnye is volna vetélytársa felett: érzéki szenvedélyessége, melynek viharos rohamait vajjon képes volna-e kiállani az a férfi, aki amugy is imádói sorába tartozott s akit elveszteni nem akart, mert szerette őt, mint egy finom izlésű és érzékes párisi nő, aki mindent kockára tesz akkor, amikor szerelme tárgyáról van szó.

Divernois báróné kicsi kecses alakjától és élénk tüzű szemeitől tehát nem tartott, mert ismerte fölenyét e nő felett, de az új jövevény káprázatos és mégis bájos voltában oly fenségesen egyszerű szépsége gondolkodóba ejtette Ivonne hercegnét.

Ivonne hercegné nemsokára, a hangverseny ötödik száma alatt, mely egy mulattató felolvasásból állott a „Modern erkölcsök“ címűn, oda fordult a mögötte ülő Meray Lőrinczhez és azt kérde tőle:

— Haza megyek ma és nem látogatom meg a Folies-Bergert: el fog kísérni Petit?
— Ezer örömmel.

Még nincs nagy baj! — gondola Ivonne — ha a fiatal ember most, amikor vetélytársnője mellette van, oly szívesen vállalkozik hazakísérésére.

Mikor Divernois bárónétól elbucsztak és üdvözölték a még ott maradókat, Lőrincz udvariasan fogta karon Ivonne hercegnét és lekísérte őt a hintójához.

Szótlanul ültek az elegáns hintóba és mikor az vágatva megindult, a hercegné elment nem tudott állni a vágynak, hogy át ne karolja a fiatal ember nyakát és szenvedélyes csókot ne lopjon barnapillás szeméire.

— Petit, mondd, hogy szeretsz!

— És talán kétkezel bennem, Onny?

— Tudod, furesa gondolatok támadtak fel bennem, sejtelmek, melyeknek semmi alapjuk nincs, de melyek mégis nyugtalanítanak bizonyos mértékben. Lásd, ugy vélem, félteuem kell attól a magyar hercegnőtől, ki szép, mint egy bánatos lilium.

— Bohó asszony vagy Onny, pedig lám, nincs okod reá.

Lőrincz, mikor e szavakat mondotta, ugy elgondolkozott, és tiszta fehér homlokára mélységes gond ült, melynek nyomába oly rossz kedv fakadt, mit titkolni sem birt kedvese előtt. Igen, tehát Sarolta megveti őt, gyűlöli, sőt találkozni sem akar vele azok után, amik közöttük történtek. Hogy ki volt oka elszakadásuknak, nem kutatta. A véletlen, a sors, ugy mondják. Csak egyet taglalt zsibbasztó érzés hatása alatt: hogy szívében valami fájdalom vert gyökeret a megalázás. Sarolta még szóba sem akart vele állani. Különben, meglehet, igaza is van.

S amint a mellette ülő szép asszonyra nézett, ki illatos alakjával, tündöklő fényű

szemeivel oly csábos jelenség volt, hát vadul átölelte és megcsókolta a nőt, ki örvend a hirtelen fordulatnak, de már a másik pillanatban elszomorodik, mert ifja újra visszasúlyed szenttelen közönyösségének hideg álarca mögé és legott érzi, sejtí, hogy a fiatal ember lelkét előtte ismeretlen érzések, emociók hevitik és uralják egyaránt.

Sarolta képe folyton előtte lebegett Lőrincznek, ki ime most ébredt arra a szomorú tudatra, hogy szerelme mély érzései újra feltámadtak és oly lehangoltság fogja el, minő a megsemmisülés.

Ivonne hercegné minden kedvességét kifejtette, hogy Lőrincz rossz kedvét elűzze, és mikor végre sikerült az, kimondhatatlan örömmel fogta el és mély bizalommal tekintett a jövőbe, mely rózsaszínűnek tűnt fel újra előtte.

(Folytatása következik.)

Szerkesztői üzenetek.

Viezinális, Balászfalva. Tudunkkal a kérdéses okmányok már el is készültek és fölterjesztettek a kereskedelmi miniszterhez. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgálnak az engedélyesek.

K. M., Gyulafehérvár. Utána jártunk a kérdéses dolognak, de ügyében még semmi pozitív nem történt.

Kiváncsi, Tövis. A mozgalom, amely kedvezően indult, épp oly hamar megszűnt; most e kérdést bolygatni nem volna időszéri.

Utazó, Gyéres. 1. XIV-ik zóna. 2. Zsolnán, vagy Rutkán át; legszebb és legkényelmesebb utvonál Bécs, Prága, Drezda; e vonalon magyar és holland kocsik járnak és a lehető legkényelmesebb berendezésűek.

Gyimesi vadvirág, Abrudbánya. A kérdéses rovatot ketten is írják váltakozva; ha tudni óhajják az illető rovat vezetőit, privát levélben megmondhatjuk.

Előfizető, Alvincz. Tudósítónk neveit soha sem mondjuk meg, csakis a sajtó-bírósa előtt, és akkor is csak azon esetben, ha a közleményért maga a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Tisztviselő, Brassó. 1893. április 23.
Érdeklődő, Nagy-Enyed. Részvényeit bármikor értékesítheti; ha jól tudjuk, a török-szentmiklósi takarékpénztár a börze-árfolyamokban szerepel.

X. Y., Budapest. Minden egyes alkalommal.
Kereskedő, Maros-Ujvár. 2 frt 18 és 2 frt 20 kr között változik.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY, TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Foulárd-selymet 60 krtól 3 frt 35 krig méterenkint, — japáni chinai stb — a legújabb mintázzal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes HENNEBERG selymet 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint, sima, esikos, kockázott, mintázott damasztot stb (mintegy 240 különböző minőségben, 2000 szín és mintázzal stb. a megrendelt áru postabér és vámmentesen a hához szállítva, mintákat postafordultával küldenek: **HENNEBERG G.** (es és kir. udvari szállító) selyemgyára ZÜRICHBEN. Svájcban ezimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. (2).

6171—1896. tkvi

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság által a torockói takarékpénztár részvénytársulatnak Kotora Juon elleni végrehajtási ügyében végrehajtható kérelmére a végrehajtási arverés 95 frt tőke, ennek 1893. évi márczius hó 5-ik napjától járó 6% kamatai, 40 frt 10 kr per- és végrehajtási már megállapított, valamint a még felmerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Kotora Juonnak a remetei 20. sz. tjkvben A + 1—15 r. sz. a. felvett 3 9-ed jutalék részt képező ingatlanaira 1210 frt megállapított kikiáltási árban elrendeltetett.

Az arverés 1897. évi Julius hó 26-ik napján délelőtt 10 órakor Remete községben fog megtartatni.

Arverezni szándékozók, végrehajtható kivételével, tartoznak az ingatlanok becsárának 10% -at készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban letenni.

Vető köteles a vételart az arverés jogerőre válta után 3 egyenlő részletben, 30, 60, 90 nap alatt, minden vételári részlet után az arverés napjától 6% kamatokkal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az arverési feltételek a hivatalos órak alatt ezen kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóságnál és Remete község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság. Nagy-Enyed, 1896. december 26-an.

Csernátóni Vajda Péter
járásbíró.

1121 1—1

Haszonbérlet.

Báró Vay Béla ur ó nagyméltóságának Alsófehér vármegyében Oláh-Tordas és Ispánlaka községeinek határaiban együvé tagosított 1300 hold kiterjedésű jó minőségű birtoka az 1897. év szept. hava 29-én kezdődőleg több évre haszonbérbe adandó.

A haszonbérlet feltételeire nézve az érdeklődők értekezhetnek **Medgyes Bálint** ügyvéddel Nagy-Enyeden.

1113 5—6

Legbiztosabb szer
székrekedés, étvágytalanság, gyomorfájás és az ebből
eredő bajok ellen a Zenke Zoltán

BARÁT-ITAL

növényyszer gyomor-likör készítménye.

Használati könyvvel együtt egy üveg ára
40 és 80 kr.

Kapható Nagy-Enyed minden fűszerkereskedésében,
továbbá a készítőnél utánvét mellett H.-M.-Vásárvelyen.

Csak a „barát“ védjeggyel ellátott valódi!

A nagyméltóságú m. kir. kereskedelmi, valamint az osztr. cs. kir.
ker. miniszter urak által kihirdetve és törv. védve. 1103 6 -10

